

Α Ρ Ι Σ Τ Ο Φ Α Ν Η

ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΑΖΟΥΣΕΣ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Μετάφραση: **Κ.Χ. Μύρης**
Σκηνοθεσία: **Θύμιος Καρακατσάνης**
Σκηνικά - Κοστούμια: **Απόστολος Βέττας**
Μουσική: **Βασίλης Δημητρίου**
Χορογραφία: **Ντόρα Τσάτσου**
Μουσ. Διδασκαλία: **Νένη Ζάππα**
Βοηθός Σκηνοθέτη: **Ιωάννα Μιχαλακοπούλου**

ΔΙΑΝΟΜΗ

Μνησίλοχος:	Θύμιος Καρακατσάνης
Ευριπίδης:	Γιώργος Μικαλακόπουλος
Υπηρέτης:	Λευτέρης Λουκαδής
Μαθητές Αγάθωνα:	Τάσος Πολιτόπουλος
	Δημήτρης Γιαννακόπουλος
Αγάθων:	Δημήτρης Καραμπέτσης
Υπηρέτριες Αγάθωνα:	Πάκη Βλουτή, Θωμαΐς Ανδρούτσου, Μαρία Δρακοπούλου
Ψυχοκόρη:	Γιάννης Μποσαντζόγλου
Θεσμοφόρες:	Ελένη Τζώρτζη, Ειρήνη Κονίδου, Γεωργία Καλέργη, Πάκη Βλουτή, Κωνσταντίνα Οικονόμου, Θωμαΐς Ανδρούτσου, Κωνσταντίνα Ψωμά, Ανθή Τσαγκαλίδου, Παναγιώτα Κότσιρα, Μαρία Δρακοπούλου, Αλεξία Καλτσίκη, Έλενα Λαρίου, Όλγα Γκάτζου, Μαρία Καμπουράκη, Μάκης Αρβαντάκης, Λευτέρης Λουκαδής, Νίκος Μπουρνιάς, Τάσος Πολιτόπουλος, Δημήτρης Γιαννακόπουλος
Κλεισθένης:	Νίκος Μπουρνιάς
Τοξότης:	Γιάννης Μποσαντζόγλου
Πρύτανης:	Μάκης Αρβαντάκης
Εταίρα χορεύτρια:	Θωμαΐς Ανδρούτσου

Πρώτη φορά μπήκα στον αριστοφανικό κόσμο το '59-'60, με δειλά βήματα νηπιού. Με κρατούσε από το χέρι ο Κάρλος Κουν, τριφερά, πατρικά. Κοιτώντας με μάτια, που ξεπηδούσε από μέσα τους η ελπίδα. Μου 'πε: «Εσύ έχεις να κάνεις μακρύ δρόμο. *Αρσείς του Αριστοφάνη*».

Στο άλλο χέρι κρατούσε το Γιώργο Μιχαλακόπουλο. Αρκετά χρόνια μετά πιστήκαμε πάλι χέρι χέρι, ακροβατώντας, χωρίς πια τη σιγουριά της προστασίας του δασκάλου μας.

Κόναμε μια ακόμα υπέρβαση, προσπαθώντας να πλησιάσουμε το Διόνυσο. Η ζωή μας κυλούσε μέσα στους θεατρικούς αγώνες. Φέτος πάλι, κοιτιόμαστε και τριγυρνάμε τα δύσβατα μονοπάτια του αριστοφανικού λόγου. Λείπει ο δάσκαλος, αλλά έχουμε τον Κ. Γεωργουσόπουλο, το Β. Δημητρίου, τη Ν. Τσάτσου, στο χώρο που μαγικά έφτιαξε ο Απόστολος Βέττας.

Στις *Θεομοφοριάζουσες* ο σουρρεαλισμός του Αριστοφάνη ταξιδεύει στη σκηνή και την ψυχή μας. Έκανα ό,τι μπορούσα να μην προδώσω το έργο και το στόχο της ζωής μου, το λαϊκό θέατρο. Μερικά πράγματα τα είδα για πρώτη φορά μ' αυτή τη ματιά. Δεν ξέρω πόσο σπουδαία είναι η παράσταση ή πόσο ασήμαντη. Ξέρω πόσο σπουδαίους συνεργάτες έχω και πόσο η «*Θεατρική Διαδρομή*» βοήθησε να μη μας λείψει τίποτα. Θα είμαι ευτυχής αν ψυχαγωγώ όλους εσάς που με τιμήσατε και με τιμάτε με την παρουσία σας στους χώρους που προσπάθησα να υπηρετήσω ευσυνειδητά το Διόνυσο.

Θύμιος Καρακατσάνης

“Το χθες το δικό μου, έχει σχέση με το παρόν μου και ελπίζω το αύριο να είναι το άθροισμα των δύο πρώτων. Άθροισμα που περιέχει σκληρή δουλειά, επιλογές - μέτρο - λάθη, μνήμη και σεβασμό στις μικρές και μεγάλες αξίες της ζωής μας.

Το δικό μου χθες ήταν η αρχή ενός άγνωστου ταξιδιού, με μοναδικά εφόδια τον μπούσουλα του θεάτρου, που μου 'μαθε ο δάσκαλός μου, ο Κάρλος Κουν και την ανατροφή που πήρα από το σπίτι μου, πολύτιμα εφόδια και τα δύο, γιατί μου έδωσαν τη δυνατότητα να είμαι ανοικτός στην τέχνη του θεάτρου και την κοινωνία.

Στο δικό μου ταξίδι δεν χάραξα και δεν χαράζω πορείες όμοιες ή παράλληλες. Στο δικό μου στόχο, για να φθάσω, θα 'θελα να μη χρειάζονται χάρτες και πανιά, παρά αξιοσύνη, να μπορώ να μιλήσω με τ' άστρα και να νιώθω τους ανέμους. Να είμαι αποφασισμένος ακόμα και για ναυάγιο, γιατί την τέχνη του θεάτρου πρέπει να μάθεις να την υπηρετείς σαν θρήσκος και ιερόσυλος μαζί. Το αύριο το δικό μου θα 'θελα να 'ναι άγνωστο, για να 'ναι γοητευτικό, να φέρνει τη σοφία απ' την πείρα των λαθών μου και αξιόπιστο, αναγνωρίσιμο από το χθες και το σήμερα”.

Γιώργος Μιχαλακόπουλος

Καθαρή Κωμωδία

Η «Θεσμοφορίζουσες» είναι μια κωμωδία φιλολογική, λογοτεχνική, δηλαδή σατιρίζει τα φιλολογικά, ποιητικά και θεολογικά ήθη της εποχής του Πελοποννησιακού πολέμου. Ευτυχώς, ο μεγάλος σατιρικός ποιητής όλων των εποχών, ο Αριστοφάνης, δεν πέφτει στην παγίδα του διδακτισμού, του σχολαστικισμού και της συντεχνίας. Η κωμωδία γράφτηκε για εποχή που οι δημαγωγοί κατόρθωσαν να πείσουν, παραπλανώντας το Δήμο, να απαγορεύσει στους κωμικούς ποιητές να σατιρίζουν τα πολιτικά πρόσωπα ονομαστικά. Η αριστοφανική πένα είχε αποδειχτεί ανηλεής απέναντι στην πολιτική φαυλότητα, τη συναλλαγή και την πολεμοκαπηλία. Οι δημαγωγοί έβαλαν φρένο σ' αυτή την τακτική κι έτσι οι ποιητές κατέφυγαν σε θέματα ουτοπικά, ανώδυνα και φιλολογικά. Οι «Θεσμοφορίζουσες» είναι η πρώτη από τις δυο φιλολογικές κωμωδίες του Αριστοφάνη. Η δεύτερη είναι οι «Βάτραχοι». Όμως, μαζί μ' αυτές υπάρχει και μια τρίτη, οι «Αχαρνές», που έχει σατιρικό στόχο, τον Ευριπίδη. Στους «Βάτραχους» η κριτική είναι μεγαλόφωνη και γίνεται ανάμεσα στην ποιητική γλώσσα και φιλοσοφία του Αισχύλου και του Ευριπίδη. Στις «Θεσμοφορίζουσες» η σάτιρα είναι πιο ήπια και απλώνεται σε δυο πλευρές, από τη μια σατιρίζεται ο Ευριπίδης ως ποιητής ανανεωτής, ρεαλιστής και προσγειωμένος, κριτικός και άθεος και από την άλλη ξεσκεπάζονται όλα τα ελαττώματα των γυναικών μέσω τάχα της κριτικής του Ευριπίδη. Αν υπάρχει κάποια δυσκολία σήμερα στην παρακολούθηση της κωμωδίας, αυτό έγκειται στο γεγονός ότι ο Αριστοφάνης κάνει παρωδία των γνωστών στο τότε κοινό τραγωδιών του Ευριπίδη. Αυτό λέγεται παρατραγωδία. Έγκειται, λοιπόν, στον μεταφραστή να βρει τις αναλογίες και να ανταποκριθεί

στην πρόκληση να συμπληρώσει τα κενά και τα αδιέξοδα. Η κωμωδία αυτή είναι ιδιοφυής στη δομή της, τα ευρήματά της και τις αναστροφές της. Δεν έχει σχεδόν κανένα ελάττωμα και δεν κάνει πουθενά «κοιλιά», όπως κάποιες άλλες, ιδίως προς το τέλος. Έχω και άλλοτε γράψει πως η διασκευή μιας κωμωδίας του Αριστοφάνη πρέπει με σεβασμό να αποδίδει το ύφος και τα ήθη των προσώπων της, κρατώντας βέβαια τις αναγκαίες αναλογίες. Η σατιριζόμενη επικαιρότητα του 5ου αιώνα είναι σήμερα ακοινώνητη και δυσπρόσιτη. Οπωσδήποτε πάντως θα πρέπει ο αριστοφανικός λόγος να διατηρήσει την ευθυβολία του, την καθαρότητα των στόχων του και την ειλικρίνειά του. Όσον αφορά το θέμα των βωμολοχιών, η αλήθεια και η τιμιότητα βρίσκονται στη γέυση. Δεν πρέπει να μεταφράζεται η βωμολοχία με υπαινιγμούς από σεμνοτυφία, ούτε οι υπαινιγμοί με κυριολεξία από λαϊκισμό. Το μέτρο δογματίζει, η βωμολοχία του Αριστοφάνη με βωμολοχία και ο υπαινιγμός με ανάλογο υπαινιγμό. Κατά τ' άλλα, τα πάντα επαφίονται στους κωμικούς που πρέπει να διαβάζουν μέσα από τις γραμμές, στο σκηνοθέτη, στη χορογράφο, στο συνθέτη, στο σκηνογράφο που πρέπει με τα μέσα τους να κάνουν το γράμμα ακηνηκό πνεύμα.

